MALTA

TRIBUNAL GĦALL-INVESTIGAZZJONI TA' INĠUSTIZZJI

ONOR. IMĦALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta ta' l-10 ta' Lulju, 2003

Rikors Numru. 951/1997/1

Joseph Buhagiar
vs
Chairman Bank of Valletta Limited

It-Tribunal,

RIKORS:
Ra r-rikors li bih ir-rikorrent wara li ppremetta illi bejn id-9 ta' Mejju 1987 u l-15 ta' Mejju 1995 u b'mod aktar preciz fi jew ghall-habta ta' l-1987 ir-rikorrent kien sofra ingustizzja f'li gie meqjus bhala haddiem irregolari meta kienu ilu fuq il-payroll tal-bank mill-1981.

Illi l-fatti tal-kaz kienu fil-qosor kif gej:

Ir-rikorrent kien dahal jahdem mal-Marsa Flour Mills, kumpanija sussidjarja tal-Bank fl-1982, bhala labourer full time. Fl-1986 hu kien involut f'accident u dam xi zmien barra mix-xoghol. Peress li r-rikorrent kien wegga f'ghajnejh, it-trab tal-qamh kien qabbdu infection

f’ghajnejh u minhabba f’hekk talab transfer ghal mal-Bank of Valletta. It-transfer hareg u r-rikorrent beda jahdem direttament mal-bank, f’Dicembru ta’ l-1986.

Wara l-bidla fl-amministrazzjoni ta’ l-1987 ir-rikorrent kien gie meqjus bhala haddiem irregolari u gie trasferit ma l-iskema ta’ l-AWTS.

Ir-rikorrent kien ilu fuq il-payroll tal-Bank ghal aktar minn 4 snin u ghalhekk hass li din it-terminazzjoni ta’ l-impieg tieghu minn mal-Bank of Valletta kienet ingusta.

Illi huwa kien bi hsiebu jgib biex isostni l-ilment tieghu lix-xhieda murija fl-elenku li jindika ghar-rigward ta’ kull xhud dawk il-fatti li r-rikorrent kien bi hsiebu jgib prova dwarhom bix-xhieda tieghu.

Ghaldaqstant ir-rikorrent talab lil dan it-Tribunal li jisma’ u jiddeciedi dwar dan l-ilment skond l-Att ta’ l-1997 dwar it-Tribunal ghall-Investigazzjoni ta’ Ingustizzji u li jinghata rimedju billi jigi ordnat illi jinghata dak kollu li gie mtellef ingustament u li jerga’ jinghata lura l-impieg li kellu mal-Bank of Valletta jew inkella jekk dan ir-rimedju ma jistax jinghata li jigi ordnat li jithallas kumpens f’ammont ta’ kif tiddeciedi l-Qorti.

Ra l-elenku tax-xhieda tar-rikorrent.

ECCEZZJONIJIET:

Ra r-risposta ta’ l-intimat li eccepixxa:

1. It-talbiet rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda stante illi r-rikorrent qatt ma kien gie mpjegat mal-Bank intimat b’mod regolari u dan kontra l-provedimenti specifici tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u ghaldaqstant ma jistax jibbenefika mill-beneficcji kontemplati taht xi ftehim kollettiv u ghalhekk it-talbiet rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt.

2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost fi kwalunkwe kaz, il-ftehim kollettiv ma ghadux vigenti in kwantu li ilu li skada u ghaldaqstant qeghda ssir referenza ghall-kawza

fl-ismijiet "Joseph Bajjada et vs Dottor John C. Grech noe" deciz nhar is-27 ta' Ottubru 1997 pendenti appell.

Ra l-elenku tax-xhieda ta' l-intimat.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Sema' lix-xhieda bil-gurament.

Sema' l-abili difensuri.

Ikkunsidra

PROVI:
Ir-rikorrent ipprezenta affidavit fejn semma illi fl-1982 dahal jahdem mal-Marsa Flour Mills li kienet kumpanija sussidjarja tal-Bank of Valletta bhala labourer full-time. Semma li kien jithallas mill-fabbrika u kien meqjus bhala haddiema regolari u full-time. Qal li tant kien haddiem regolari li meta l-Bank kien jaghmel il-qiegh, kienu jatuh l-extra bonus, kienu jatuh l-ilbies apposta u kien ukoll ha loan bil-beneficcji ta' haddiem regolari bis-sussidji ta' tlieta fil-mija. Semma li fl-1986 kien involut f'incident fejn wegga' ghajnejh ix-xellugija u ma setax ikompli jahdem fit-trabijiet tal-Mill. Ghaldaqstant gie trasferit ghal mal-Bank of Valletta bhala labourer full-time u regolari. It-transfer kien hareg f'Awissu 1986 fuq talba tieghu stess.

Fl-1987, wara l-bidla fil-gvern ir-rikorrent kien gie meqjus bhala haddiem irregolari u dan minhabba l-fehmiet politici tieghu. Qal li fil-fatt hu kien ilu regolari zmien twil. Kompla jghid li spicca ma' l-ohrajn fi skema ta' l-Awziljarji izda l-paga baqghet tohroglu mill-Bank, kif kellu l-uniformi u l-bonuses. Madankollu wara l-1992 gie kkunsidrat bhala awziljarju u gie tterminat l-impjieg tieghu minn mal-Bank. Sostna li minhabba dan tilef il-beneficcji kollha li kellu mal-Bank u ghadu sal-lum ma avvanzax fil-karriera tieghu. Qal li l-paga baqghatlu l-istess meta li kieku thalla mal-Bank, din kienet tizdied. Anke l-grad tieghu baqa' l-istess, anzi meta spicca l-iskema ta' l-Awziljarji spicca bi grad inqas milli kellu u ghadu jbati l-ingustizzja sal-lum il-gurnata peress li ghadni fl-inqas grad.

Fis-seduta tas-17 ta’ Novembru, 1999 il-partijiet ftehmu li x-xhieda moghtija f’kawzi ohra mis-sinjuri Cilia Debono, Hubert Caruana, Rene’ Formosa, Alfred Fiorini Lowell, Anglu Fenech tapplika ghal dan il-kaz.

Mix-xhieda tas-Sur Cilia Debono li kien Direttur tax-Xoghol irrizulta li dak iz-zmien kull persuna li kienet tidhol ghax-xoghol necessarjament kien ikollha workbook u inoltre suppost il-procedura kienet li meta jsir impjieg kemm mill-Gvern kif ukoll minn korpi parastatali kien ikun hemm il-procedura li l-ewwel jigi nfurmat d-Dipartiment tax-Xoghol u jibghatu n-nies skond l-ordni ta` registrazzjoni li jkunu dahlu fiha u skond l-istess talba. Fil-fatt kien irrizulta li numru ta’ impjegati gew impjegati b’mod irregolari. Kien inhatar kumitat ta` verifika. Il-Bank of Valletta kienet wahda minn dawn il-kumpaniji li kellha l-majority shareholding tal-Gvern u li ghalhekk suppost kienet timxi b` dawn ir-regolamenti.

Fil-fatt kien gie mahtur Kumitat ta` Verifika li kien kompost mis-Sur George Borg Cardona li kien ic-chairman tal-kumitat, minn Dr. Borg Barthet li dak iz-zmien kien id-Deputy A.G. kif ukoll mis-Sur Jack Calamatta u s-Sur Joseph Fino ghall-General Workers’ Union u ghas-CMTU s-Sur Alfred Buhagiar u s-Sur Maurice Agius. Fil-ftehim in-nies li kienu impjegati bhala irregolari kellhom jitqiesu bhala “casuals” u li jidhlu f’ impjieg, dak iz-zmien kien hemm il-hsieb ta` korp tal-Awziljari u jkunu fih sakemm jinstabilhom impjieg b` mod permanenti. Semma li meta spiccaw l-Awziljari fl-1992 kienu talbu lill-Bank biex hu jzommhom mieghu kif fil-fatt effettivament ghamel. Kien hemm numru sostanzjali li baqa` mal-Bank u numru sostanzjali li mar mal-Awziljari. Dawk li kelhom xi trade kien zammhom il-Bank.

Mid-depozizzjoni tas-Sur Hubert Caruana li kien Assistant Manager fl-1995 irrizulta li kien hemm il-Verification Committee li kellu l-inkarigu li jara numru ta` nies l-impjieg taghhom kienx regolari jew le u fil-kaz tar-rikorrent kienu sabu li dan kien irregolari u spicca fuq il-lista. Il-Verification Committee ma kienx tqabbad biss mill-Bank of

Valletta izda lill-Bank kienu tawhom biss ir-rizultat. Fil-kaz ta` Mckay dan instab fuq din il-lista u spicca mal-AWTS. Fl-1990 dawk li kienu klerikali l-Gvern kien iddecieda li jaghtihom il-post bhala regolari u dan minhabba l-fatt li kienu servew certu zmien u kif ukoll peress li kellu bzonnhom u ghalhekk wara li mela r-requirements necessarji fil-fatt zammhom. Dan dejjem fil-kaz tal-klerikali. Fil-kaz ta` dawk li kienu handymen u maintenance u dawn l-affarijiet kien hemm id-decizjoni li jigu trasferiti ghall-AWTS. Ir-raguni ta` dan kienet li per ezempju dwar maintenance l-Bank ma kellux bzonn dawn it-tip ta` nies.

Mix-xhieda tas-Sur Rene Formosa li bejn l-1987 u l-1995 kellu l-kariga ta` General Manager mal-Bank of Valletta issemma li meta sar General Manager f` Settembru tal-1987 sab ir-report tal-Verification Committee gja lest. Bejn Ottubru 1986 u Mejju 1987 kienu gew impjegati 567 nies. Clericals kien hemm 283 waqt li non clericals kien hemm 284 u li flimkien ghalhekk jaghmlu 567. Minn dan kien hareg li 168 kienu irregolari. Minn 168 li kienu nstabu irregolari 82 minnhom il-bank kien zammhom u dan specjalment minhabba l-fatt li kienu f`kategoriji fejn il-bank hekk jew b`hekk kellu bzonn dawn in-nies u ghalhekk ghamel proceduri biex dawn jigu regolarizzati bhal mal-Labour Office u hekk u allura dawn saru regolari. Dawk li kienu jaqghu fil-kategorija bhal ma huma clerks, messaggiera u cleaners, dawn kollha kemm huma malli kienu fil-kategorija gew imdahhla minghajr ebda diskriminazzjoni. Zied li dwar maintenance l-bank ma tantx ikollu bzonn nies minhabba l-fatt li l-bank essenzjalment huwa white collar worker institution u allura aktar l-iskrivani li jkun hemm bzonn taghhom. Naturalment ma` certu ammont ta` skrivani trid numru ta` messaggiera u charwomen.

Fid-deposizzjoni moghtija mis-Sur Alfred Fiorini Lowell irrizulta li kien involut fi l-kwistjoni tal-haddiema awziljarji ghal numru ta' snin. Semma li l-ewwel kien hemm agreement mal-GWU u ftehim parallel ma' l-UHM, li kien fid-9 ta' Ottubru 1987. Wara ghall-habta ta' l-1991 u 1992 kien sar agreement dwar il-haddiema awziljari u dawk

meqjusa irregolari biex dawn jigu ngaggati mal-Gvern. Hu kien involut ukoll fit-tielet stadju meta kien segretarju permanenti mal-Ministeru ghar-rizorsi umani u edukazzjoni, u kienu saru f'dan l-istadju il-letters of appointment ghal dawk il-haddiema li kienu jahdmu mal-BOV, u fosthom ir-rikorrent.

Fid-deposizzjoni tieghu Anglu Fenech semma li fl-1987 l-Gvern ta` dak iz-zmien kien qal li kien hemm madwar 7999 haddiema li dahlu mal-kumpaniji parastatali fejn il-Gvern ghandu kontroll effettiv u dan kien qal li ma dahlux skond il-Kostituzzjoni ghaliex il-Kostituzzjoni kienet tghid jew "call for applications" jew inkella "public examination" jew mil-"Labour Office" biex jidhlu, u kien hemm tilwima industrijali kbira li l-GWU bhala union ma accettatx li dawn il-haddiema jitkeccew. Wara diversi laqghat twal u intensivi u azzjonijiet industrijali kien sar qbil mal-Prim Ministru ta` dak inhar li huwa l-Prim Ministru tal-lum li dawn il-haddiema kollha msemmija fil-lista li kien tal-Labour Office, ghandhom jitqiesu bhala casuals permanenti pero` jzommu l-paga u l-kundizzjonijiet li ghandhom, jibqghu fuq il-kotba tal-azjenda li kienu impjegati fiha pero` jkunu flessibbli li jaghmlu xoghol analogu mal-grad taghhom. Fil-fatt wara xi sentejn u nofs, tlieta, il-maggoranza kbira kwazi assoluta taghhom gew impjegati jew mal-Gvern jew mal-korpi parastatali. Il-ftehim kien jinkludi wkoll l-impjegati tal-Bank of Valletta. Semma li f'Awissu tal-1987 kien baghat ghalih Dr. Joe Fenech li kien Segretarju Parlamentari li kien inkarigat mill-Air Malta u kien qallu "isma hemm haddiema li dahlu ftit gimghat qabel l-elezzjoni mal-Air Supplies", minn hemm qamet din, qalli "dawn meqjusa irregolari". Dak in-nhar ma kien jaf xejn. Kien qallu "dawn mhux skond il-ligi u jridu jitkeccew", u naturalment hu irrispondih li "din mhix accettabbnli ghall-union". Imbaghad saret kummissjoni, maghruf bhala Kumitat tal-Verifika, li investigat diversi aspetti. Il-ftehim kien li dawk il-haddiema huma casuals, u bl-idea li malli jkun hemm il-vacancies mal-parastatali u mal-gvern dawn kellhom isiru permanenti u fil-fatt hekk sar. Il-casuals kellhom id-drittijiet kollha normali tal-haddiema fis-sens ta` allowances, pagi u kollox.

Xehed Marco Portelli General Hand mal-Education Department li qal li lir-rikorrent ilu jafu mill-1985 meta kien jahdem il-Bank of Valletta. Qal li r-rikorrent kien jahdem fil-Flower Mill li kienet issussidjata mill-Bank of Valletta. Qal li fl-1986 ir-rikorrent kien wegga' ghajnejh u dam bejn xahar sa xi tliet xhur ibati b'ghajnejh u ma setax ikompli jahdem il-Flower Mill u gie trasferit ghall-Bank of Valletta fis-section tal-maintenance fejn kien qieghed hu wkoll. Semma li qabel l-elezzjoni tal-1987 kienu dahlu xi persuni mal-Bank of Valletta izda r-rikorrent ma kienx wiehed minnhom ghax ir-rikorrent kien gie trasferit minhabba li wegga` ghajnejh. Qal li l-paga tar-rikorrent kienet tohrog mill-Bank of Valletta bhall-paga tieghu.

Alfred Pace Head-Personnel Issues fid-Dipartiment tar-Rizorsi Umani fil-Bank of Valletta ipprezenta affidavit fejn semma li ilu jahdem f'dak id-Dipartiment minn Gunju 1987. Semma li r-rikorrent kien meqjus haddiem irregolari minhabba li peress li f'Gunju 1987 l-Inspectorate Department tal-Bank ghamel investigazzjoni gewwa d-Dipartiment tal-Personnel biex jinvestiga dwar in-natura tal-impieg ta' diversi haddiema li kienu gew ingaggati fix-xhur ta' qabel instab li kien hemm 168 haddiem li kienu irregolari minhabba li dawn ma kienux gew impjegati skond il-ligijiet tal-pajjiz. Ir-rikorrent kien wiehed minn dawk il-168 haddiem. Din id-decizjoni giet konfermata wkoll mill-Kumitat ta' Verifika li kien kompost mis-Sur G Borg Cardona bhala Chairman, Dr Borg Barthet, is-Sur Jack Calamatta, is-Sur Joseph Fino ghall-GWU, is-Sur Alfred Buhagiar u s-Sur Maurice Agius.

Semma li r-rikorrent kien seconded mill-Marsa Flour Mills li kienet issussidjata mill-Bank, ghal mal-Bank of Valletta fis-26 ta' Awissu 1986. Fil-15 ta' Jannar 1987 kienet inhargitlu letter of appointment fejn gie appuntat Labourer. Semma wkoll li meta nies ibiddlu l-kariga taghhom minn xi sussidjarja ghall-Bank of Valletta, dak kellu jitqies bhala impieg gdid u ghalhekk kellu jigi registrat mal-Labour Office. Ghalhekk ir-rikorrent li kien instab li gie impjegat irregolarment u kien beda jissejjah "casual" skond ftehim iffirmat bejn il-Gvern u l-GWU fid-9 ta' Ottubru 1987. Dawk il-168 haddiem li kienu nstabu zejda mal-bank gew

trasferiti ghall-iskema tal-AWTS. Ir-rikorrent kien wiehed minn dawn il-haddiema. Dawn baqghu fuq il-kotba tal-Bank sal-15 ta' Dicembru 1992 meta mbaghad gew moghtija xoghol permanenti mal-Gvern.

KONKLUZJONIJIET:
Fil-kawza fl-ismijiet Anthony Montebello vs Ministeru tat-Turizmu et deciza fis-7 ta' Frar 2002 it-Tribunal qal:

"Illi ghalhekk jirrizulta li ftit qabel l-elezzjoni tal-1987 numru konsiderevoli ta' nies (fosthom ir-rikorrent) gew impjegati mal-Mediterranean Conference Centre u dan fuq sempliciment rakkomandazzjoni u interview minghajr ma kienu hargu applikazzjonijiet, minghajr hatra formali ta' xi bord ghall-interviews u minghajr proceduri li solitu jsiru. Dawn fil-fatt kienu ghal zmien twil kunsidrati bhala haddiema irregolari mal-Gvern u kienu jithallsu mit-Tezor…

u fl-1 ta' Marzu, 1993 harget cirkolari mill-Ufficju tal-Prim Ministru li fl-ewwel paragrafu qalet:

"In conformity with government policy as announced in the Budget Speech for 1992, all employees irregularly employed prior to 10th May 1987 were to be offered permanent employment with Government in Group A of the Industrial Grades with effect from 1st January, 1992…

Ikkunsidra li l-Artikolu 110 subartikolu 6 tal-Kostituzzjoni jghid li:

"Dhul f' impiegi ma' kull korp stabbilit bil-Kostituzzjoni jew b' xi ligi jew taht xi ligi ohra, u ma' kull socjeta` jew korp iehor li fih il-Gvern ta' Malta, jew xi korp kif intqal qabel, ikollhom sehem bizzejjed biex jikkontrollaw jew li fuqu jkollhom kontroll effettiv, ghandu, kemm-il darba dak id-dhul ma jkunx sar wara ezami pubbliku li jkun gie avzat kif imiss, isir permezz tas-servizz ghall-impjegar kif provdut fis-subartikolu (2) ta' dan l-artikolu.

Ghalhekk id-dhul fl-impieg tar-rikorrent sar bi ksur manifest tal-artiklu 110 subartiklu 6 tal-Kostituzzjoni ta'

Malta. Il-pozizzjoni tar-rikorrenti xejn ma kienet sabiha u nies bhalu kienu f' pozizzjoni kompletament fluwida…"

It-Tribunal jixtieq jikkwota minn sentenza ohra moghtija minnu fit-22 ta' Novembru 2001 fis-sentenza fl-ismijiet Francis Hili vs Chairman Bank of Valletta et fejn qal:

"Dwar diskriminazzjoni jinghad li hemm diskriminazzjoni meta persuni f'sitwazzjonijiet simili jigu trattati b'mod differenti minghajr ebda gustifikazzjoni ragjonevoli u oggettiva u fejn ma hemmx proporzjonalita' ragjonevoli bejn il-mezzi u l-ghan intenzjonat. Rikorrent irid jipprova li f'sitwazzjonijiet analogi rcieva trattament differenti, aktar favorevoli. Ir-rikorrent irid jipprova li hu gie trattat b'mod ingust b'paragun ma' persuni ohra f'sitwazzjoni analoga. Jekk is-sitwazzjoni mhux analoga, ma hemmx l-obbligu ta' l-istat li jiggustifika t-trattament differenti – Ara sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali deciza fil-31 ta' Mejju, 1999 fl-ismijiet Dr Victor Sultana vs Segretarju Permanenti fl-Ufficju tal-Prim Ministru. Ara wkoll "Law of the European Convention on Human Rights" - Harris Boyle and Warbrick pag 462 et, u "Law and Practice of the European Convention on Human Rights" - Gomien Harris, and Zwack pag 345 et]. Ara wkoll Vol LXXVII-I-127 u 136." …

Kien intlahaq ftehim bejn il-Gvern u l-General Workers Union fid-9 ta' Ottubru, 1987 li permezz tieghu dawk il-haddiema li gew impjegati irregolarment kellhom jigu stabbiliti kaz kaz min huma mal-Unions.

Dawn il-haddiema kellhom:

- jitqiesu bhala "casuals" u jibqghu hekk kunsidrati sakemm jinghataw xoghol permanenti;
- sakemm jinghataw dan ix-xoghol ikunu flessibbli…
- ix-xoghol permanenti jinghata jew fis-settur li jaqa' taht il-kontroll tal-Gvern jew fis-settur privat, skond kif jaghzel l-individwu;
- il-haddiema jikkonkorru ma' min qieghed jirregistra.

Ghal dawn il-motivi r-rikorrent ma jistax jezercita d-drittijiet kontra l-bank meta effettivament hu kien dahal jahdem

kontra dak li tghid il-Kostituzzjoni u b’ mod irregolari. Ghal dawn il-motivi jilqa’ l-eccezzjonijiet tal-Bank of Valletta.

Spejjez kontra r-rikorrent.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------